

מערך למנחה – מעגלי לימוד –

"דמות הבוגר"

יעדים

1. סוגיות מרכזיות לבית המדרש: (סביב איזו שאלה רצינו להפך איזונים...)

-
- כיצד עיצוב 'דמות הבוגר' אמורה להשליך על העשייה החינוכית שלנו בהווה.

2. שדות חינוכיים שניתן לקדם באמצעות בית המדרש:

- עוגנים בעתיד

3. ההישג הנדרש:

1. המשתתפים יבינו כי תמונת עתיד חשובה מאד עבור ההווה – הן עבור המחנך והן עבור החניך.
2. חשיבות עליונה ליצירת תמונות עתיד ייחודיות ומותאמות לכל חניך.

הקדמה:

מעגלי הלימוד נועדו לחזק את ההבנה כי עשייה חינוכית אפקטיבית תלויה ביכולת שלנו המחנכים להגדיר ולזקק את היעד אליו אנו מכוונים. דמותו של הבוגר אליו אנו מייחלים תאפשר לנו לדייק את העשייה היומיומית שלנו מול החניכים. לא נגיע ליעד אם לא נקפיד כל הזמן לחתור אליו. יחד עם זאת, מעגלי הלימוד נועדו לחדד את המחויבות שלנו ליצירת תמונות עתיד רבות ומגוונות, אשר מותאמות וייחודיות לכל חניך וחניכה.

מתווה

1. לימוד – מקור "הבלוט והאלון"

הם אומרים שעץ אלון נברא מצירוף של שני כוחות בו זמנית. ברור שהכול מתחיל מהבלוט, הזרע שטומן בחובו את כך ההבטחה וכל הפוטנציאל, שגדל לעץ. את זה כולם יודעים. אבל רק מעטים מבינים שיש עוד כוח שפועל כאן - העץ העתידי עצמו, שרוצה כל כך להתקיים עד שהוא מושך את הבלוט לקרום צורה ממשית, וכמיהתו היא שיונקת את הזרע מתוך הירק, מנחה את ההתפתחות מהאין ועד בגרות. ("לאכול, להתפלל, לאהוב" / אליזבת גילברט, עמ' 395, הוצאת כנרת זמורה ביתן, 2008)

שאלות אפשריות על הטקסט:

1. האם זה רלוונטי גם לעשייה החינוכית שלנו?
2. האם אנחנו מצליחים לראות את האלון המלא?
3. מה החשיבות שיש בתמונת עתיד – עבורנו המחנכים ועבור החניכים?
4. מה הסכנות בקיומה של תמונת עתיד?

5. האם יש לנו באמת יכולת או רצון לגבש לעצמנו את "דמות הבוגר" של הקהילה שלנו?
 6. האם יש עניין ליצר תמונה אחידה של כולנו או שמספיק שלכל אחד מאיתנו יהיה תמונה משלו?

2. טקסט – ראיון עם דן שכטמן

רקע למנחה: דן שכטמן (נולד ב-24 בינואר 1941) הוא פרופסור מחקר בטכניון, מהנדס ישראלי וחוקר מבנה החומר, שגילה והביא להגדרתו של מצב צבירה חדש של גבישים כמו-מחזוריים (קוואזי-מחזוריים). על גילוי זה זכה שכטמן בפרס ישראל לפיזיקה לשנת 1998, ובפרס נובל לכימיה לשנת 2011.

להלן ראיון עם דן שכטמן שהתבצע עם גיל ריבה, במסגרת תכנית "מי בא לארוחת ערב"/

מראיין: מה היה מאכזב אותך לשמוע?

שכטמן: שהוא לא שומר על המסורת המשפחתית של הלימודים

מראיין: שזה לימודים המסורת המשפחתית?

שכטמן: והצלחה אקדמית

מראיין: אם הוא יהיה מומחה בעריכת דין, או משהו כזה....?

שכטמן: חס וחלילה! אצלנו במשפחה!?

מראיין: ציפיות של הורים יכול להיות משא כבד על ילדים

שכטמן: כן מאוד, מאוד ואנחנו נזהרים מהדבר הזה

מראיין: איך?

שכטמן: אנחנו לא מבקשים מהילדים שלנו דברים שאנחנו לא חושבים שהם לא יכולים לעשות.

מראיין: מה היו הציפיות של ההורים שלך מכך?

שכטמן: ההורים ציפו שנהיה מאושרים ושנצליח אבל הם לא נתנו כיוון, ואני חיפתי דווקא שייתנו לי כיוון, אני זוכר ששאלתי את אבא שלי: תראה אני מסיים צבא עכשיו אני יכול ללכת ללמוד, אני יכול ללכת לעבוד, מה אתה ממליץ? והוא ענה לי תשובה שאכזבה אותי מאוד, הוא אמר: תראה, תחליט מה שאתה רוצה ואני אתמוך בך! לכאורה זה דבר מעודד מאוד, אבל לא זו התשובה שציפיתי לה, אני ציפיתי שיאמר לי: 100 אחוז לך ללמוד ואני אתמוך בך, או 100 אחוז לך לתעשייה ואני אעזור לך, תשובה ברורה

מראיין: אתה חושב שזה היה חכם מצידו

שכטמן: זה היה ליבראלי מצידו אך זו לא התשובה שאני חיפתי.

שאלות אפשריות על הטקסט:

1. מה דעתכם על הדברים של דן שכטמן – על ציפיותיו מבנו?
2. האם יש הבדל מבחינת ציפייה של הורה לעומת ציפייה שלנו כמחנכים?
3. מה דעתכם על דבריו של דן שכטמן על אביו?
4. בהמשך לשאלה שדן שכטמן נשאל, איזה בחירות/הכרעות של בוגרים, יאכזבו אתכם כמחנכים? איזה בחירות יגרמו לכם לגאווה?

3. תרגיל –

מטרה: התרגיל נועד, דרך העלאת סוגיות שונות, לסייע למשתתפים לגבש עם עצמם מיהו הדמות הבוגר שאליו הם מכוונים. (לכל אחד מאיתנו יש בכל מקרה סכימה בראש, בין אם נרצה או לא. ועל-כן ככל שאני כמחנך אגבש תמונה מלאה יותר, העשייה החינוכית שלי בהווה תהיה מדויקת וברורה יותר, ויהיה סיכוי גבוה יותר שאצליח להוביל את החניכים לדמות הבוגר הזה...)

התהליך:

הקבוצה תקבל 10 כרטיסיות – על כל כרטיס כתוב סטאטוס שנכתב בדף הפייסבוק של קבוצת הבוגרים של הקהילה. הכרטיסיות יונחו במרכז השולחן.

כל משתתף בתור ירים כרטיסיה אחת ויקריא אותה לקבוצה:

1. על כל אחד מהמשתתפים להביע את תחושתו האישית לאור הסטאטוס שנכתב – "אכזבה" או "שביעות רצון". (התחושות הן אישיות ולגיטימיות!!)
2. המנחה יאפשר דיון בין העמדות השונות.
3. המנחה יזקק על הלוח את המאפיין של "דמות הבוגר" כפי שעולה מדבריו של המשתתף.

לדוגמא:

- כרטיסיות סטאטוס: "הי חברים, החלטתי לעזוב את לימודי הסיעוד באוניברסיטת חיפה ולעבור להשתקע בארצות הברית – ללמוד, לעבוד ולחיות שם".
- המשתתפים יביעו את תחושת הבטן הראשונית שעולה להם – "אכזבה" או "שביעות רצון"
- המשתתפים יסבירו את תחושותיהם – "אני מאוכזב. קיוויתי שיהיה יותר נאמן למדינה, שירצה לחיות כאן, שירגיש שייכות וכו'..." או לחילופין "אני ממש גאה בו על התעוזה, האומץ והעצמאות".
- המנחה יתמלל על הלוח את עיקרי הדברים: "נאמנות למולדת" / "זהות ישראלית" / "תעוזה" / "מיצוי"

4. קריאה מתוך 'דרך כפר' ואמירות מסכמות:

"אין לבלבל סכמה ציפיתית עם הטלתן של ציפיות שיש למחנך מעצמו אל עבר החניכים. מחנך ראוי מסוגל להרחיב את האפשרויות בתודעתו של המתבגר עצמו. כאשר יריעת האפשרויות נוצרת מתוך ההווה, בתהליכי אינטראקציה בין החניכים לבין עצמם, בינם לבין בוגרי הכפר והצוות החינוכי, טווח האפשרויות הופך בזמן לנועז ולריאלי, והוא משקף גדילה אותנטית בנפשם של הנערים. הביטוי המרכזי בשפת הקהילה להתייחסות אל העתיד הוא "סכמה של ציפיות עתידיות" או בקיצור "סכמה ציפיתית" פירושו של דבר: היכולת לצייר בעיני הרוח תבנית מאורגנת של עתיד אפשרי" "אם יש לי חמש מאות ילדים בכפר, פירוש הדבר חמש מאות מסלולים של הגעה לגדולה" (ספר 'דרך כפר', עמ' 64)

סבב סיכום – לבקש מכל משתתף לבחור אמירה אחת מהלוח על דמות הבוגר ושיסביר מה הוא הולך לעשות בהווה עם החניכים בכדי לחתור לשם.

אמירות מסכמות

- * תמונת עתיד של דמותו של הבוגר חיונית לעבודה החינוכית של המחנך.
- * מתוך תמונת עתיד כוללת, חיוני לייצר התאמות ייחודיות לכל חניך וחניך.